

İNSANIN KENDİNİ TANIMASI

Eûzubillahimineşşeytânirracim

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn ve'l-âkibetü li'l-müttekîn ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn.

İ'lemû eyyuhe'l-ihvân enne efdale'l-kitâbi kitâbullâh ve enne efdale'l-hedyi hedyü Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem. Ve şerra'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin fî'n-nâr ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallâllâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ
لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ
أُنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ

Selâsün men küne fî-hi vecede halâvete'l-imâni en yekûnellâhe ve Resûlühû ehabbu ileyhi mimmâ sivâhümâ ve en yühıbbe'l-

*mer'e lâ yühıbbühü illallah ve en yekrahe en ye'ûde fi'l-küfri ba'de iz enkazehüllâh minhü kemâ yekrahü en yülkâ fi'n-nâri.*¹

Ravâhü Tayâlisî, Buhâri, Müslim, Ahmed b. Hanbel, Tirmizî, Nesâî, İbn Mâce, İbn Hibbân ve't-Taberânî an Enesin ve ebî Ümâme radiyallahu Teâlâ anhumâ.

a. İmanın Tadı: Üç Haslet Ve Sevgi

“Üç şey vardır ki bu üç haslet kimde bulunursa bu kimse imanın tadını bulur.” Her şeyin kendine göre bir tadı vardır. Yemeklerin tadı ayrı ayrı; etinki, yağınki, balınki ayrıdır. Sağlam bir insan bunları yeyince nasıl tadını anlıyorsa imânın da kendisine göre bir tadı vardır. Onun tadını da şu üç şey bir insa-

¹ Buhârî, "İmân", 8, 12, r. 16, 21; "İkrâh", 1, r. 6941; Müslim, "İmân", r. 67-8; Tirmizî, "İmân", 10, r. 2624; Nesâî, "İmân", 2-4, r. 4987-9; İbn Mâce, "Fiten", 23, r. 4033; Ahmed b. Hanbel, III, 103, 173-4, 248, 275, r. 12002, 12765, 12783, 13592, 13912; İbn Hibbân, *Sahîh*, I, 473-4, r. 237-8; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, VI, 164, r. 3036; Tayâlisî, *Müsned*, III, 465-466, r. 2071; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, V, 194, r. 2813; Beyhakî, *Şu'abu'l-îmân*, II, 6, r. 401; III, 167, r. 1507; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, I, 251, r. 724; *el-Mu'cemü'l-evsat*, II, 34, r. 1149; Gümüşhânevî, *Râmûz*, 259, r. 8.

nın kendisinde bulunursa o bulur, başkası bulamaz.

[Bir insan] evini sever, anasını babasını sever, eşini dostunu sever, memleketini sever... birçok sevgilere ayrılır. Bu sevgilerin hepsi ârızî ve sebepleri olan sevgilerdir ki kıymeti yoktur.

Biz Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i severiz. Kendisini görmedik. Eserleriyle anlıyoruz ki o Allahu Teâlâ'nın Resûlü'dür ve sevmeye layıktır. O cihetten de seviyoruz çünkü getirdiği din İslâm dini en güzel bir dindir ve o Allah'ın da elçisidir ve resûlüdür; ondan dolayı severiz.

Ebû Bekr-i Sıddîk'ı, Ömer el-Faruk'u, Osman-ı Zinnûreyn'i ve Aliyyü'l-Murtazâ'yı severiz fakat onların hiçbirisini de görmedik. Görmedik ama eserleri meydandadır. Bu eserleriyle onların İslâm'a yaptığı hizmetlerden dolayı onları seviyoruz.

Hatta bazen öyle sevdiğimiz insanlar vardır ki, kendilerini hiç görmediğimiz ve İslâm'da da olmadıkları halde yaptıkları insanî hizmetler dolayısı ile insanların içerisinde kendilerine [karşı] bir sevgi hasıl olur. Fakat bunların hiçbirisi bu Allahu Teâlâ'nın

ve Resûlü'nün sevgisi ile ölçülemez. Çünkü alt tarafı hepsi birer beşerden, mahluktan ibarettir, bugün var yarın yoktur. Ama Allahu *celle ve alâ* varlıkların sahibi olduğundan dolayı varlıklar yok olur Allah bâkidir. Onun için sevmek ancak Allah'a mahsustur. Sevmek ve sevmek Allah'a mahsustur.

Peki, biz kuluz, geldik gidiyoruz işte, [dünyada] hiç kalan yok. Biz nasıl olur da Hâlık'ı sevebiliriz?

Hâlık'ı sevmek kolay bir şey değildir. Hâlık'ı sevmek demek Hâlık'ın rızasına uygun bir şekilde hareket etmek demektir. Hâlık'ın istediği şekilde hareket etmek, Hâlık-ı zülcelâl hazretlerinin rızası haricinde iş işlemez O'nun sevgisinin alametidir. Bu sevgiyi temin etmek şöyle... İslâm'da Allahu Teâlâ'nın bize farz ettiği bir ibadet vardır. Farz etmiş olduğu bu ibadet namazdır, oruçtur, zekâttır, hactır, kelime-i şehâdettir; [bunlar] İslâm'ın esaslarıdır. Bu esasları, bu farzları biz yapabildiğimiz müddetçe, bunlara ne kadar ehemmiyet veriyor yapabiliyorsak, bu yapabildiğimiz gayret kadar Cenâb-ı Hakk'a kurbiyet hasıl olur. Cenâb-ı Hakk'a

kurbiyet O'nun emrettiđi olan ibadetleri yapabildiğimiz muddetçedir.

Bu kurbiyet yanlış anlaşılmasın ki, birisi şarkta birisi garpta, biribirlerine yaklaşıyorlar... Böyle yaklaşma değil. Böyle bir şey tasavvur olunmaz. Kul ile Hâlık arasında böyle bir şey olmaz. Bu yaklaşma, takarrub ibadetler vasıtasıyla Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanabilmektir. Bunun için bunun en evvelki şartı ferâiz-i ilâhiye'yi noksansız yapabilmektir. Ferâiz-i ilâhî [olan] namazdan, oruçtan [hiçbirisi] hiçbir şeye değişilmez. Bunlar hiçbir şeye değişilmediği halde bunlar ne kadar önem ve dikkatle yapılırsa Hakk'ın rızası o nisbette kazanılmış olur.

Hakk'ın rızasına *kurbiyet* diye tâbir ediyorlar. Bu kurbiyette de ileri gidiş muhabbeti mûcib oluyor ki bu da nafîle olan ibadetlerledir. Farz olan ibadetler bizi Hakk'a yaklaştırıyor, rızâsını kazandırıyor fakat nafîle ibadetler de Hakk'ın bizi sevmesine vesîle oluyor. Çünkü öteki borç...

Mesela, sizin bir işçiniz var, işçinize bir yevmiye takdir etmişsiniz. Akşamdan akşama o yevmiyeyi siz [onun] eline vereceksiniz. Bu yevmiyesini verdiğinizden dolayı övünemezsi-

niz çünkü hakkını veriyorsunuz. Ama üstelik bir de bahşış olarak o kadar veyahut daha fazla bir şey verirsiniz o zaman o sevginizin alâmeti olur.

Şimdi biz ferâizi yapmakla borcumuzu ödüyörüz, bir şey diyemeyiz. Fakat ferâizden gayrı nafîle ibâdetleri yaptığımız vakitte bu bizim Cenâb-ı Hakk'a olan sevgimize alâmet olur. Buna ne kadar kıymet veriyor, nafîleleri ne kadar çok yapabiliyorsak, nafîleleri yapabildiğimiz nisbette Cenâb-ı Hakk'ın sevgisini kazanmış oluruz. Mesela, nafîle ibadetlerden sonra kıldığımız teravîhler, kıldığımız sünnetler olsun ve bunların haricindeki sünnetler var ki, bunlara da müstehab diyorlar... Sabah namazından sonraki işrâklar, duhâ, evvâbin namazları, gece teheccüt namazları daha buna benzer bir sürü ibadetler ki, büyüklerimiz bu ibâdetleri çok yapmışlardır.

Mesela, bunların başında olan Cüneyd-i Bağdâdî diye ismini duyduğumuz zât Bağdat'ta yatar. Kendisi bir mücevheratçı olduğu halde sabahleyin 400 veya bir rivayete göre 600 yüz rekât namaz kılmadan dükkanı açmamış. Güzel bir hal... 400 veya 600 rekât

namaz kılıyor, ondan sonra dükkanı açıyor. Biz deriz ki;

“Canım dükkan açılınca dükkanda oturmak ve gelecek kazançları da kaçırmamak lazım.” Ehl-i iman sahipleri diyor ki;

“Rızık taksim olunmuştur. Ne zaman olursa olsun gelip insanı bulacaktır.”

Bir saat de otursan o rızık sana gelir, 24 saat de otursan ancak o rızık gelir. Yalnız orada fazla yorulmuş olursun. Bu bir saat içerisinde o 24 saatlik rızık yine ayağına gelir. Onun için ona hiç ehemmiyet vermemiş... Müşteri kaçacakmış, gidecekmiş, onun işi Allah ile dir. Namazını kılıyor, kılıyor, en nihayet dükkanını açıyor, Allah ne verdiyse ayağına geliyor. İman var, iman öyle [bir şeydir.] Biz ise;

“Erken açalım da ta gecenin geç vaktine kadar kısmet toplayalım.” diye bekliyoruz.

Halbuki bu yanlış bir fikirdir. Kendimizi yorgunluğa sevk etmekten başka bir şeye yaramıyor.

Bu nafile ibadetlerimizi yaptığımız vakitte;

لَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ

Lâ yezâlu abdî yetekarrabu ileyye. Bu nafileler sebebiyle kul Cenâb-ı Hakk'a tekar-rub ediyor hatta Cenâb-ı Hak o kulunu seviyor. Sevdiği vakit de Cebrail *aleyhisselam*'a diyor ki;

“Ben filan kulu seviyorum. Sen gökteki meleklerle haber ver, bunlar da bu kulumu sevsinler.”

O da gökteki meleklerle haber veriyor, “Cenâb-ı Hak filan kulunu seviyor, siz de seveceksiniz.” diyor.

Pekâlâ, “Onun arkasından yere nâzil oluyor, ‘Bu kulu Allah seviyor, siz de sevin.’ diyerek yerdeki insanların kalbine o kimsenin muhabbetini veriyor.” Bakıyorsunuz ki o kula karşı gönüllerde bir muhabbet hasıl oluyor. Bu muhabbet Allahu Teâlâ'nın onu sevişinden olan bir doğmadır. Onun için Allahu Teâlâ'nın ve Resûlü'nün sevgisi her sevginin üstünde olması lazım gelir ki ne zaman bu olursa o zaman mü'min imanın tadını bulabilir.

Tabii sevgi bir mükâfatın mahsulüdür. Biri bize bir hediye verse, verdiği hediyeden de biz hoşlandık mı bu adama karşı içimizde bir muhabbet hasıl olacağı tabii bir şeydir. Verilen hediyeye karşı hediye veren insanı

sevmek, cibilliyet-i insâniye diyorlar ki insanlık iktizâsı ona karşı bir muhabbet hasıl oluyor herhalde.

İşte bu muhabbet ki insandan hasıl oluyor fakat bu insan da muvakkattir, bugün var yarın yoktur. Bugün verir, yarın vermez. Onun için buna sevgisinin kıymeti yoktur. Ama Allahu *celle ve alâ'*nın şu bize verdiği nimetlere bir bakarsak... Şu varlığımız tabiatıyla kendimizin değildir; Cenâb-ı Allah her şeyiyle beraber hiç eksiksiz şu vücudu bir su parçasından ihsan buyurmuştur. Gözüne, kulağına, yüzüne bak, içine dışına bak her şeyi pek güzeldir. Bununla beraber her şeyi ayırt eden güzel bir akıl da vermiştir.

Bunların birisi eksik olsa, bugün dünyanın doktorlarını toptasak şu gözümüzün yerine bir göz koyuver desek kimsenin elinden gelmez. Allah esirgeye, kulağımızda bir ârıza olsa dünyanın doktorlarını toptasak da şu kulağımıza bir şey bulun desek kimsenin ellerinden gelmiyor. Hele kalbimize, yüreğimize bir şey olsa, akla bir zarar gelirse herkes âciz... Demek ki Allahu Teâlâ bize ne büyük, ne üstün nimetler vermiş ki bugün beşer denilen mahluk bunların zerresini yapmaktan âcizdir.

Binaenaleyh ufacık bir hediye veren bir kimseyi sevmek [insanın] cibilliyet-i iktizâsı oluyor da bütün varlıklarımızın kaynağı olan, her şeyi bize en güzel şekilde veren Allah'ı sevmemek elden gelir mi dersiniz? Bunu hatırına getirme! [Sonra da;]

“Hemen dünyaya geldik, hemen çalışalım, çabalayalım, arkasından da bırakıp gidelim.” [de.]

Dünya bu mudur acaba?

Yoksa bu dünyada Allahu Teâlâ bizim için göz yaratmış ki baksınlar da Beni bilsinler diye.

E bakıyoruz, kendimizi görüyoruz. Kendimiz de ortadayız.

Acaba bizi buraya kim getirdi? Biz buraya nereden geldik?

“İşte canım, olmuşuz, annem babam, çocuktan büyümüşüz.”

Aacaba bu kadar basit mi düşünmek lazım? Yoksa bunun önünden, arkasından inceleyerek mi düşünmek gerekir?

Elbette gelmişiz, bugün ortadayız ama böyle bir varlığı [ortaya] koyacak bir varlık kudreti nereden geldi? Bu kudret nereden

oldu? Tepemize bakıyoruz bir semâ, koca bir âlem, muallak, boşlukta duruyor.

Bunlara *cazibe kanunu* diye ad takmışlar.

Cazibe kanununu yaratan kim?

Sen cazibe kanununu yaratanı bırakıyorsun da cazibe kanununa bağlanıyorsun. Cazibe kanununda ne var ki? Bu cazibe kanununu halk eden Allah'a git.

Buna çok acı bir misal verirler, Allah kusurağımızı affetsin. Köpeğe bir taş atarsınız, köpek taşın arkasından koşar.

A köpek, sen taşın arkasından ne koşuyorsun, o taşta ne var? Sen taşı atana bakšana. Fakat ona köpeğin aklı ermez.

Şimdi insanlar o kadar âciz olmuşlar ki varlığın sahibini unutuyor, varlığın sahibinin yarattığı varlıklara bağlanıyor. Cazibe Allah'ın yarattığı bir varlıktır. İnsanlardaki intizam da bundandır. Doğrusu bunları görmemek çok zayıflık ve bîçâreliktir.

Onun için Allahu Teâlâ, "Ben sizi yarattım,

إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

*İllâ li-ya'büdûn.*² " Beni bilsinler diye..."

[buyuruyor.]

Ee, Allah'ı nasıl bileceğiz?

Göklerine, yerine, kendimize bakacağız, bundan anlayacağız ki bu varlığın bir sahibi var ona da Allah derler. Bütün eşya O'nundur. Hayır şer ne varsa hepsi O'nundur. Binaenaleyh yediğimiz ekmeği yiyebilmek, bunu çıkarabilmek, vücudumuzu yaşatabilmek imkanları... neler varsa hepini veren Allah'tır. Meyveler, envâi çeşit nebâtlar, envâi çeşit nelere ihtiyacımız varsa her ihtiyacımızı da vermiştir.

Niçin?

Rabbü'l-âlemîn.

Rabbü'l-âlemin denince, Cenâb-ı Hakk için yaratmak hüner değildir, [asıl] hüner yaratılanı yaşatmaktır. Yaratır... Onun arkası yoksa, eğer kendini yaşatamayacaksa bu yaratmak bir işe yaramaz. [Cenâb-ı Hakk'ın] yarattığı ufacık bir mikrobu görüyorsunuz, yaratılmıştır fakat yaratıldığı an harekete geçiyor. Onu harekete geçiren kuvvet *Rabbü'l-âlemin*'deki Rab sıfatıdır. Gözümüz ile

² 51/Zâriyât, 56.

görmediğimiz bu ufacık mahluka hareket verip işler yaptırıyor, büyük insanlara da büyük hareketler, kuvvetler veriyor. Onların hepsini yaptıran ettiren Allahu *celle ve alâ'* dır.

Öyleyse sevmeye layık ancak O'dur. O'ndan başka sevmeye layık bir şey yoktur.

Çocuğumuzu sevmeyelim mi?

Çocuk sevgisi başka, ana-baba sevgisi başka, dost sevgisi başkadır. Bu sevgilerin hepsinin yeri ayrıdır. Hepsinin yeri var ama asıl sevgi Allah'ın olacak!

Ne zaman ki sevgi Allah'ın olur kul o zaman Allah'ından ayrılamaz. Allah *celle ve alâ* ne dediyse ona sıkı yapışıp tutmak mecburiyetindedir ki sevgisinin icabıdır. Sevgi sevdiğinin sözünü kırmamakla mükelleftir. Bunun tecrübeleri de pek çoktur. Sevgi sevdiğinin sözünü kırmamak ve onun rahatsız etmemekle mükelleftir. Binaenaleyh Allahu Teâlâ'nın emirlerini saygı ile tutup yapmak sevginin iktizasıdır. Eğer bunu yapamıyorsa sevgisi yok demektir; daha doğrusu Allah'tan haberi yok demektir. Bunu yapamayan insanın Allah'tan haberi yok demektir. Halbuki yeryüzünde ne kadar mahluk vardır Allah bilir... Yerde, gök-

te, denizde hiçbir mahluk yoktur ki Allah'ı bilmesin.

Her mahlukun Allahu Teâlâ'yı tabii olarak zikri vardır. Nasıl tabii bir şekilde nefes alıp veriyorsak, her mahluk böyle tabii bir şekilde Allah'ı zikreder. Fakat bu insanoğlu ne kadar acemi bir mahluk ki kendisini yaratanın verdiği zekâlarla O'nu unutmuştur da dünyasına bağlanmıştır. Üç günlük ömrü için dünyasıyla uğraşır, en nihayetinde eli boş dünyadan çekilir gider. Ne yazık!.. Onun için mesuliyeti de o nispette ağırdır.

Muhabbet öyle bir şeydir ki insanın içersine girdi mi Allah muhabbetinden başka ne kadar muhabbetler varsa hepsini siler atar. Muhabbet gönle yerleştiği vakitte Allah muhabbetinden gayrı ne kadar sevgi varsa hepsi muzmahil olur. Güneş doğduğu vakitte yıldızlar nasıl kayboluyorlarsa Allah muhabbeti gönülde doğduğu vakit başka muhabbetlerin hepsi silinir gider; ne dünyası kalır ne [başka] bir şeyi kalır.

Onun için *Sennûni'l-Mecnûn* denilen âşıklardan, Allah sevgililerinden bir zât;

“Biz sevgi hakkında büyük konuşmayız.” diyor. Bu konuşması esnasında caminin kan-

dilleri de aşka gelip birbirlerine vuruşmaya, kırılıp dökülmeye başlıyorlar. Biz deriz ki;

“Bu cemâdâttan bir şeydir, o söz anlar mı? Onun duyacak bir kulağı mı var, nereden duysun?”

Belki “safsatadır” diyenler bile olabilir. Fakat Allah *celle ve alâ*'nın tecellisi akılları durdurur. Hakikat sahiplerinin ağızlarından çıkan sözler her tarafa çok güzel sirâyet eder. Onun içindir ki âşıkların kıymetini ölçecek ölçü de yoktur.

Adam konuşuyor, onun konuşmasına bu cemâdâttan dediğimiz kandiller bile dayanamayıp parçalanıyorlar.

Bunun bir diğeri misalini daha söylemişler. Zannedersen bu da bir başkası. Muhabbet hakkında bir konuşma yapıyor, bir kuş geliyor tepesine konuyor, tepesinden eline konuyor, aynı zamanda da onu dinliyor. Elinde yere iniyor gagasını yere vurmaya başlıyor. Gagasını yere vura vura kanatarak orada ruhunu teslim ediyor. Yani herkese ders veriyor ki sevgi böyle olur.

Allah hepimizi afetsin, cümlemizi hiç olmazsa bu sevginin zerresine ulaşan kullarından eylesin.

Cenâb-ı Hak hepimizin, tüm mahluklarının her haline muttalîdir. Her haline muttalîdir, her an bizi bizden daha iyi bilir.

b. Allah'ın Sevgisini Kazanmak

يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى

*Ya'lemü's-sırra ve'l-ahfâ.*³ "Allahu Teâlâ sır ve ahfâ denilen en gizliliklerimizi de en güzel şekilde bilir." Bizim içimizden haberimiz yok.

Cenâb-ı Hak İsa *aleyhisselam*'a vahyedi-yor. "Yâ İsa! Ben kulumun içine muttali olduğum vakitte eğer bu kulumda muhabbet-i dünyadan ve muhabbet-i âhiretten, dünya âhîret muhabbetlerinden bir şey bulmazsam muhabbetimi o kulumun gönlüne akıtırım, doldururum. Artık o kulum benden başkasını görmez. Benden başkasını işitmez. Benden başkasını duymaz."

Muhabbet bizim kendimizden değil de Allah-u Teâlâ bize muhabbetinden verince biz de Allah'a gayri ihtiyâri sevgi hâsıl olunca diyor ki,

³ 20/Tâhâ, 7.

كُنْتُ لَهُ سَمْعًا وَبَصَرًا وَيَدًا

*Küntü lehû sem'an ve basaran ve yeden.*⁴ “Kulum bana kul olduğu vakitte...”

Biz onun kulu değil miyiz?

Adımız kul!.. Kul olmak O'nun emirlerine boyun bükerek teslim olmaktır. Onun emirlerine boyun büküp teslim olmak, rızâsının haricinde hiçbir iş yapmamaktır. [Böyle bir kuldan] günahı mûcip bir şey sâdir olmaz. Çünkü Allah günahları sevmez. O'nun sevmediği bir günaha katiyen sokulmaz, günah yerlerden uzaktır. Nerede O'nun razı olacağı kişiler, ibadetler, hayırlar varsa o hep oradadır. İşte bu kul bu gibi şeylere kendini verdiği vakit;

Küntü lehû sem'an. “Ben bu kulumun kulağı olurum.” diyor. O kulum benimle duruyor. Bizim duygumuz ruhumuz O'dur. Ruhumuz bizden alınınca kulaklarımız da tıkanıyor, gözümüz de kapanıyor, bütün hareketlerimiz de duruyor. Bunu idrâk etmemek ne kadar zayıflıktır.

⁴ İbn Ebi'd-dünya, *el-Evliyâ*, s. 9, r. 1; Begavî, *Şerhu's-sümmâ*, V, 21-2, r. 1249; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, VIII, 318; A. İ. el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 229, 389, r. 1156, 1680.

Binaenaleyh o ruha verilecek kıymet onun bu vücutta Allahu Teâlâ'ya yapacağı ibadete bağlıdır. İbadetlere ne kadar önem veriyor, saygı gösteriyor, huzû u huşû' ile bu Hâtem'in dediği gibi duruyorsa ki namaza durduğu vakitte, "Kâbe önümde, cennet sağımda, cehennem solumda Azrail de arkamda bekliyor. Ayaklarım da sırat köprüsünün üzerinde..." Bu huşû ve hudû ile Allahu Teâlâ'nın huzurunda tertip üzerine namaz kılabilmenin zevkini ancak erbâbı bilir. Bu zevke ulaşmak da [ancak] Allahu Teâlâ'nın sevgisinden başka sevgileri gönülden atmakla olur.

Halbuki insan parayı seviyor.

Niçin bu parayı bu kadar seviyorsun?

"İşte dünya saadeti onda..."

Saâdet-i dünya dediğin saâdetin arkası yoktur. Arkası olmayan bir şeye saâdet mi denir? Arkası olmayan bir şeye sen niye saâdet adını takıyorsun? Arkası ölüm ve topraktır.

Hız. Ömer *radıyallahu anh*, kendisi zaten alim de; yine o zaman da hocaefendiler de vazifelerini yapmak üzere va'z ü nasihat ederlerken ölümden, sekerâtü'l-mevttten

bahsettikleri vakitte çok ağlarmış. Demişler ki;

“Yâ Ömer! Cennet cehennem zikrolunduğu vakitte ağlamıyorsun da bu ölüm halinden, sekerâtü'l-mevt hallerini ve kabir azaplarını dinleyce, duyunca kendinden geçiyorsun.”

Günlerce kendinden geçermiş. Hatta yanaklarının buraları ağlamaktan böyle çizgi haline gelmiş.

“Neden bu kadar ağlıyorsun?” [diye sorulunca] demiş ki;

“Yahu cehennemse cehennem! Oraya gittiğimiz vakitte bir çok insan dostlar var. Gavur filan ama bir çok mahlukla beraber olacağız. Fakat sekerât herkese yalnız başına teker teker, herkesin hallerine göre gelecek.”

Kabirde azap korkunç bir şeydir. Kabir dediğin o toprağın içi değildir. Kabir o toprağı adıdır. Asıl kabir ya cennet bahçesi ya cehennem çukurudur; bu iki yerden birisidir. İnsanı oraya koyuyorlar ama o alelusul bir vazifedir. Ya cennet bahçesine gireceksin, ya cehennem çukuruna gireceksin.

“O cennet bahçesinde, cehennem çukurunda herkes tek başına olacak, herkes kendi haliyle ve ameliyle olacağından dolayı bunlara dayanamıyorum.” demiş.

[Hz. Ömer *radiyallahu anh*] ölmüş, rahmetlik olmuş, âhirete göçmüş. Zamanın velilerinden birisi;

“Yâ Rabbi! Şu Ömer’in halini bana bildir. Nasıl gitti acaba, ahiretteki hali nasıldır?” demiş.

Rüyasında görüyor ki Resûlullah Efendimiz oturmuş, Hz. Ebû Bekir sağında, solunda da Hz. Ömer... Daha başkaları da varmış. Demiş ki;

“Yâ Ömer! Sen çok korkuyordun bu şeyden, âhiretteki bu halin nasıl oldu?” Demiş ki;

“Bir gün bir çocuk serçe tutmuştu. Serçeyle oynarken tüylerini de koparmak suretiyle hayvanı incitiyordu. Demiştin ki; ‘Evlat! Çocuğum, niçin incitiyorsun bunu, yazık, bırakıver.’ Çocuk da; ‘Ben ona bir dirhem verdim.’ demişti. Ben de, ‘Al, ben sana bir dirhem vereyim bırak kuşu, bu kuşu âzâd et.’ demiştin. İşte beni o kurtardı.”

Bir acıma, acıma hissi... İnsanlardaki acıma hissi ne kadarsa... yani merhamet...

Biz bugün o kuşu değil de hemcinsimiz olan akrabamızdan, dostlarımızdan, hatta ana babalarımızdan nice acınacak halleri olanlar var ki bu acı içimizde yok. Komşu ölüyor haberimiz yok, aç kalıyor haberimiz yok, yanıyor haberimiz yok.

“Eh, ne yapalım? Bizim diyeceğimiz işte o kadar!

“Ne yapalım?” yahut, “Nemize lazım?”

Allah hepimizin taksirâtını affetsin.

İşte bu muhabbetsizlik en acı bir şeydir. Bunun için yapılan ibadetlerde tat, lezzet bulamıyoruz. Çünkü Allah ve Resûlullah'ın sevgisi içimize yerleşmiş değil.

O büyüklerimizin sevgisini [nasıl kazanmışız?] Hz. Ali'yi, Hz. Ömer'i, Hz. Ebû Bekir'i neden seviyoruz?

Menkıbelerinde okuyoruz, o menkıbeler kulağımıza gire gire görmediğimiz halde içimizden onlara karşı bir sevgi hasıl oluyor. Halbuki Allah *celle ve alâ'nın* bütün nimetleri, bütün varlık gözümüzün önünde!..

Bütün varlık gözümüzün önünde, hadi birini de sen yap bakalım! İnsanın kafasındaki şu zekâyı ver bakalım! Beyinde milyarlarca hücre var diyorlar. Her hücrenin ayrı ayrı

vazifesi var. İnsan o hücreler olmadan [hiçbir şey yapamaz.]

Şu hafız önümüzde ne güzel okuyor. Elinde kitabı yok, bir şeyi yok ama gır gır gır gidiyor işte.

Neden?

Allahu Teâlâ insanoğluna o imkânı vermiş. İnsanoğlu büyük, pek büyük bir nimet, pek büyük bir cevherdir. Yalnız insanlığını unutuyor, dünyanın üç beş kuruşuna tamah ederek tüm servetleri yok ederek buradan boş boş gidiyor. Ne yazık!..

Şurada bir va'z dinlemek olsun, bir nafîle tespîh çekeceğiz, Kur'an okuyacağız, bir şey yapacağız; adam bırakıp gidiyor. Hele teravîh gecelerinde sakallı makallı bir adamcağz, selâm verilir verilmez amin demeden kalkıp gidiyor.

Beş dakika duracaksın ne olacak?

Hem bir dua okuyacağız, hem de iki söz söyleyeceğiz. Hiç olmazsa yanlış olursa düzeltirsin. Ama herkesten önce o çıkıyor. İlk ayağa kalkıp çıkan o adam. Yaşı başı da yerinde!.. Ama bize bir zarureti var dersen, zaruret başkadır. Zaruret başka ama böyle dünya işi için çıkıvermek ne kadar acı bir şeydir.

İlim meclisinden kaçmak Allah'ın ve Resûlü'nün rızasından kaçmak gibidir. Çok acı...

Onun için büyüklerin sözleri muhabbet diyorlar.

c. Şakîkü'l-Belhî'nin İftitah Tekbiri

Îsâru'l-mahbub alâ cemî'i'l. "Allahu Teâlâ'nın sevgisi bütün sevgilerin üzerine geçmektedir." Bütün sevgilerin üstüne Allah sevgisinin geçmesidir.

Size geçen akşam Şakîkü'l-Belhî'yi anlatmıştım, Allah'ın kullarından bir kul. Fakat bir gün cemaate geç gelmiş. İftitah tekberi diyorlar ya. İmam efendi Allahu Ekber diyor. İmam efendi ile beraber namaza yetişmekte sevap çok. Bu sevabı kaçırdığından dolayı elli dirhem ki bugün 50 tane sarı [altın] lira demek... 50 tane sarı [altın] lirayı acaba bunun sevabını alabilir miyim diye tasadduk ediyor ve bir ay ağlıyor. "Nasıl oldu da ben bunu kaçırdım!.." diye bir ay ağlıyor.

Eskiden ve eski zaman insanları, bir insan cemaati kaçırsa, o gün bir özürlü olup da cemaatin bir vaktine gelemedi ise ona tam yedi gün taziye giderlermiş. Bir evden cenaze çıktığında "başın sağolsun" diye gidildiği

gibi, ona yedi gün giderler, “geçmiş olsun, başın sağolsun” derlermiş. Eğer iftitah tekbirini kaçırdıysa ona da, “Geçmiş olsun, bu büyük sevabı kaçırdın.” diyerek üç gün giderlermiş. Eğer [iftitah tekbirine] erişmeyi ilk defa kaçırdıysa ona da “geçmiş olsun” demeye bir gün giderlermiş.

Saff-ı evvelde yer almak, iftitah tekbirine imamla beraber başlamak, namazlarını daima cemaatle kılmak, bunlar büyük sevaplar, büyük mükâfâtlardır. Bu dünyanın üç beş kuruşu için bunu zayi etmek kadar, -nasıl tabir edersiniz bilmem- [kötü bir şey] olur mu dersiniz?

Tabii herkesin bir işi var ama bu işlerin hepsi muvakkattir.

Azrail *aleyhisselam* geldiği vakitte, “Benim şu işim var şunu da göreyim de gel.” diye kim diyebiliyordu? Geldiği vakitte alıp gidiyor vesselam. Senin işin de gücün de kalıyor, çoluğun çocuğun da kalıyor, hepsi de kalıyor.

Onun için yine Hz. Ömer *radiyallahu anh* bir sekerâtü’l-mevtte diyor ki;

“Kabre konulduk, sorgu meleği görmediğimiz bir mahluk, onun geleceği şiddet ve dehşet, karşısındaki adamın haline göre kor-

kunç bir hal [olur.] Onu görünce insanın bütün mafsalları birbirinden ayrılır. Zaten ölmüşsün, bitmiş ama onun dehşetinden insan erir; ne eti kalır ne derisi kalır, ne kemikleri kalır, erir de erir.” Bir de Allah esirgeye, o sorguların karşısında cevapsız kaldığı takdirde, imânını, İslâm’ını öğrenmemişse onun acısını artık siz tasavvur edin. Onun için ya cennet bahçesi ya cehennem çukurudur.

Cennet bahçesi nasıl olacak?

Bu dünyada Allah’a sevgini verdin de, emirlerine itaat ettin, başka sevgileri geriye bıraktın da O’nun rızâsına göre hareket ettin mi, o zaman inşallah cennet bahçesi olur.

Bu adam iftitâh tekbirine yetişemedim diye üzülüyor, ilk safa yetişemedim diye üzülüyor, berikisi de dükkanını bir kere bırakmıyor. İşini bırakıp da ezan-ı Muhammedîye’ye icâbet edemiyor. Sen nasıl müslümansın ki *Allahu Ekber* lafzı nidâ olunduğu halde hâlâ işinle meşgulsün. Ezan seni Allah’a davet ediyor. Bir gün de Azrail davet edecek, ne yapacaksın onun karşısında bilmem!

Hakîkatü’l-muhabbeh. “Muhabbetin hakikati...” diyor, *el-muvafakatu en-tehebe*

külleke limen ahbebe. “Tüm varlığını sevdiğinin uğrunda bağışlamandır.”

Sevginin hakikati bütün varlığını sevdiğine bağışlamandır. Hibe edip, “hepsi senin” [diyebilmektir.] Zaten desen de O’nun demesen de O’nundur.

Senin neyin var?

Kuvvet, kudret O’nun, zekâ, gösterme O’nun, her şey O’nun. O ruhunu aliverdiği vakitte [bedeni] gömmekten başka çare olmuyor. İçimizde bir ruh var, o ruh alınca hepsi boşa gidiyor, gömülmekten başka çare kalmıyor, götürüp gömüyoruz.

Şiblî *rahmetullahi aleyh* diyor ki;

Sümmiyeti’l-muhabbeti muhabbeten. “Muhabbete muhabbet isminin verilmesinin sebebi...” *Li-ennehû temhu mine’l-kalb mâsive’l-mahbûb.* “Çünkü muhabbet kalpte mahbûb olan Allah’tan gayrı bir muhabbet bırakmaz.” Onun için muhabbet denmiş. Başka muhabbetlerin hepsini siler atar. Bundan dolayı;

الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ.

el-Mer’ü me’a men ehabbe. “Kişi kimi seviyorsa onunladır.”

Dünyadayken imtihan halindeyiz. Bu imtihan âleminde kendimizi kime kaptırıyorsak yarın onunla haşrolunacağız. Firavunlara kaptırırsak firavunlarla beraber gider. Allah'ın Resûlü'ne kaptırırsak, Allah'a kaptırırsak elbette Allah Resûlü ile haşreder inşallah. Onun için bu dâr-ı imtihanda, üç günlük ömürde üç beş kuruşa aldanıp da insan kendini Allah'ın düşmanlarına kaptırmamalıdır. Düşmanın başı şeytan, arkası da dünyadaki şeytanlardır.

Leyse bi-sadikın. “O adam sadık değildir, doğrucu adam değildir.” *Men idde'â mahabbetallah ve-lem yahfaz hududehu.* “Ben Allah'ı seviyorum diyor fakat Allah'ın emirlerine itaat etmiyor.” Malum emirler yalnız namazla değil. Emirler namazla da yasaklarla da beraberdir. Yasaklar da Allah'ın emridir, ibadetler de Allah'ın emridir.

Allah'ın emirlerinin ikisi ki, *emr-i ma'ruf nehyi ani'l-münker* diyorlar. İkisi de birdir, ikisi de Allah içindir. Binaenaleyh *emr-i ma'ruf* yapacak, ibadetlerini hayırlarını yapacaksın, *nehy-i ani'l-münker* denilen günahlardan da kaçmak suretiyle emri yerine getirilir. Bunların ikisini birden işlemeyen insan muhabbet davasında sâdık değildir, kâzibtir.

Muhabbet... Biz Allah'ı severiz. Birisi bize yardım, ikram izzet eder, şunu bunu verir, onu severiz. Vermediği zaman da isyan eyleyiz. Allah'ın sevgisi böyle değildir. Allah *celle ve alâ* bize her şeyi veriyor elhamdülillah, bol bol nimetler içerisindeyiz. Bu nimetleri kesiverdiği vakitte, zorluk devirlerinde muhabbet eksilirse o muhabbet muhabbet sayılmaz. Bir vakit ekmek yiyemiyorduk, bulamıyorduk; şunu da bunu da bulamıyorduk. Muhabbet, versin vermesin O'nu sevmeye layık olduğu için seviyoruz. Sevmeye layık olduğu için seviyoruz yoksa verdiği için değil. Verdiğinden dolayı sevmek, herkes onu mecbur yapar. Fakat "Asıl Allahu Teâlâ sevmeye layıktır, ondan dolayı seviyorum." dersin işte bu sevgi, sevgi sayılır. Burada çok sözler söylemişler.

Gerek Allah *celle ve alâ* ve gerek Resûlü'nün sevgisi her sevginin üstünde olması lazım gelirken biz bunu yapamadığımızdan dolayı ibadetlerimizin tadını bir türlü bulamıyoruz.

Namaz kılıyoruz, nasıl?

Bize bir âdet haline, bir alışkanlık haline gelmiş. Müezzin efendi saate bakar, ezan

vakti geldi diye ezanı okur. İmam efendi gelir, namaz vakti geldi diye namazı kıldırır. Sen de namaz vakti diye gelirsın, namazını kılırsın fakat bu içten gelen bir aşkın neticesi değildir, bir alışkanlığın neticesidir. Bu da fena değildir ama asıl maksat bu değildir.

d. Annenin Ve Hocanın Dualarının Önemi

Allah ve Resûlü sevgisinin her sevginin üstünde olmasıyla beraber ikinci bir şeyde;

Lâ yühıbuğu illâ lillâh. Sevdiği her ne olursa olsun sevdiğini ancak Allah için sever. [İnsanlara karşı] güzelliğinden, servetinden, kuvvetinden, kudretinden dolayı sevgiler olur fakat bu sevgilerin hiçbirisinin kıymeti yoktur. Sevdiğini seveceksen “Ben bunu Allah için seviyorum.” diyeceksın.

Bunu niçin seviyorsun? Parasına mı tamah ettin, güzelliğine mi tamah ettin, şuna mı tamah ettin?

Hayır, Allahu Teâlâ'nın güzel bir kulu ve onu beş vakit camide görüyorum, ondan dolayı kendisini sevmek mecburiyeti duydum, Allah için onu seviyorum.

“Bunu sevmiyorum.”

“Neden sevmiyorsun?”

“Allah için sevmiyorum.”

“Niçin?”

“Bu adam Allah’ın yoluna gelmiyor, Allah yolunda değil.” Allah *celle ve alâ* bütün nimetlerini buna verdiği halde bu Allah’ı sevmiyor, onun için ben de onu sevmiyorum.” Bu her ikisinin de Allah için oluşu iki.

Üçüncüsü;

En yekrahe en ye’ûda fi’l-küfr. “Öyle korkuyor öyle korkuyor ki Allahu Teâlâ bana bu iman nimetini verdikten sonra, acaba bu nimet elimden gider mi? Bu nimet elimden gider korkusu ile öyle korkuyor ki, ateşten çıkmış bir adamın tekrar ateşe düşmesindeki korku ne kadarsa; ateşten çıkan bir adamın ateşe girmesi ne kadar korkunçsa Allahu Teâlâ’nın verdiği bu imândan çıkıpta küfre gitmesi de o kadar korkunçtur.”

[Fakat o kişi ki] bu korkuyu kendisinde hissetmiyor, hayatını da istediği gibi yaşıyor. Benim yaptığım bu hal ve hareket imâna münâfî midir, değil midir onu da düşünmüyor. İtirazlarını istediği gibi savuruyor.

Canım, sen kimsin? Senin aklın ne kadar olur?

Bütün akılları, dünyanın bütün akıllarını bir araya toptasak Peygamberimiz'in aklının yanında zerre olur ya... Binaenaleyh sen başka akıllara aldanıyorsun da Peygamberin aklını bırakıyorsun. Allahu Teâlâ'nın sana verdiği nimetleri unutuyorsun, kalkıyorsun dünyanın fâni şusuna busuna aldanarak bu aziz ömrünü boşa geçiriyorsun, ne yazık!

Bu hadislerin râvileri kuvvetlidir. Başta Buhârî, arkasından Müslim, Ahmed b. Hanbel, Tirmizî, Nesâî, İbn Hibbân, İbn Mâce, Taberânî, böyle birbirlerini takip ederek bunların hepsi bu hadisi bu suretle bize naklediyorlar.

Allah kusurlarımızı afetsin de sevgisini kendisi için gönüllerinde yaşatan sevgili kullarının arasına bizleri de kabul etsin.

Bilirsiniz ki "Üzüm üzüme baka baka kararır." derler. Üzüm üzüme baka baka [kardığı gibi] içlerinde sevgi dolan kimselerin arasına girersen o sevgi sana da bana da intikâl eder. İş bu sevgilerin arasına girebildiğin takdirdedir. Nitekim sarhoşların arasına girdiğin vakitte nasıl insan o sarhoşlara doğru kayarsa, bu tabii birşeydir. Hırsızların arasına karışırsan tabiatıyla hırsızlık sana da bulaşır.

Hangi sınıfa karışırsan insan o sınıfın halini giyer. Binaenaleyh Allah'ı sevenlerin arasına karışan insanlarda da tabiatıyla Allah sevgisi hâsıl olur. Onlardan göre göre Allah sevgisine içinden bir aşk, bir iştihak gelir, zaruri bir hal olur.

Onun için yine diyor ki;

ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ لَا تُرَدُّ دَعْوَةُ الْوَالِدِ لِوَلَدِهِ وَدَعْوَةُ
الصَّائِمِ وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ.

*Selâsü de'avâtin lâ türaddü da'vetü'l-vâli- di li-veledihî ve da'vetü's-sâimi ve da'vetü'l-müsâfiri.*⁵

Selâsü de'avâtin lâ türaddü. “Üç dua var [ki bunlar] geri çevrilmiyor...” Bunlar Allahu Teâlâ'nın o muhabbeti bize sunması için fırsattır.

Lâ türaddü da'vetü'l-vâli- di li-veledihî. “Birisi vâlideynin, ana babanın evladı için yaptığı dua reddolunmaz.”

⁵ Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, III, 481, r. 6392; Beyhakî, *De'avât*, II, 309, r. 647; İbn Asâkir, *el-Mu'cem*, I, 338, r. 405; Makdisî, *el-Muhtâre*, VI, 74-75, r. 2057; Gümüşhânevî, *Râmûz*, 259, r. 9.

Anne babanın evladına yaptığı dua red-dolunmaz fakat ne yazık ki bizim annelerimiz çok zayıftırlar, azıcık kızdı mı “Gözün kör olsun, Allah’ın gazabına uğrayasın!” [gibi çeşitli beddualar ederler.] Ağzından çıkanı kulağı duymaz. Bereket, Allahu Teâlâ onların hepsini kabul etmez.

İmam Buhârî var ya, daha çocuk, [bir gün] çocuklarla beraber oynuyormuş. Çocuğun birisi bir taş atmış, [taş çocuğun] gözüne gelmiş, çocuğun gözü çıkmış. [Çocuk ağlayarak] vay vay vay... diyerek eve gitmiş. Annesi bakmış çocuğun gözü akmış, ellerini kaldırmış;

“Yâ Rabbi! Ben bu kör çocuğu ne yapıyorum? Ben çocuğumun gözünü geri isterim.” Biz deriz ki;

“Böyle şey olur mu yahu?”

“Böyle şey olur mu?” demek çok cahilliktir. Kudret Allah’ındır. Varlık Allah’ındır. İsteddiği anda bu dünyayı yok eder, istediği anda bu dünya gibi 100 bin tane dünya yaratır. O kudretin sahibine böyle ilticâ ettin mi O da esbâbını halk eder, istediği şekilde onun gözünü yerine koyar. Bunda düşünülecek bir şey yoktur.

Çocuk gözünün acısıyla uyumuş, kalkınca bir bakıyorlar ki [gözünde] hiçbir şey yok, sapasağlam.

Ee bu ne?

Bu anne duasıdır. Annenin Allahu Teâlâ'ya olan samimi bir ilticâsıyla Cenâb-ı Hak çocuğunun gözünü [sapasağlam etmiş.] Bunun çok sebepleri var... Bu anne dualarının yanında hocaların duası da böyledir. Hocanın duası da makbuldür. İkincisi;

Ve da'vetû's-sâimi. "Cenâb-ı Hak oruçlunun da duasını da geri çevirmiyor."

Bâhusus iftar zamanından biraz evvel... İftar zamanları çok kıymetli dakikalardır. Çok bulunan bir dakika değildir.

Musa *aleyhisselam Tûr-i Sînâ'da* Cenâb-ı Hakk'a münâcât ediyor, konuşuyor. [Allahu Teâlâ] diyor ki;

"Yâ Musa! Ben sana tekellüm ediyorum, söylüyorum ama senin beni gördüğün yok. Sesimi işitiyorsun ama aramızda 70 bin perde vardır. -Bu kadar perdeden dinliyor.- Fakat âhir zamanda benim bir ümmetim gelecek, onlar Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hürmetine oruçlu olacaklar, o oruçlu oldukları iftar vakitlerinde ben onlara senden

çok yakınım, perdelerin hepsini kaldırmışım-
dır.”

Onun için o zamanda ilticâlar çok kabul olur. Yalnız ihlâs ile Cenâb-ı Hakk’a arz edecek gönül olmak lazımdır. Üçüncüsü de;

Ve da’vetü’l-müsâfiri. “Misafirin de duası reddolunmaz.”

Şimdi biz öyle bir dünyaya geldik ki insan evine misafir almaya korkuyor.

Niçin?

Eski ananelerin hepsi ortadan kalktı. Ev küçük, ev daracık, işte üç metreden bir oda. Karı mı oturacak, sen mi oturacaksın, çoluk çocuk mu oturacak, ne olacak?

Misafir gelirse “hadi, ben sana parayı vereyim de şu otelde yat” dersin. Başka türlü olmaz. Halbuki misafir bir devlettir. Onu zorla alıp da evimize götürmemiz lazım gelirken bugün kapımıza gelen misafiri evimize alacak halimiz yok. Koca bir ramazan geçiyor, evimize misafir alabilme imkânı da bulamıyoruz. Karıdan kızdan korkuyoruz, şundan korkuyoruz. Artık evimize üç beş tane kimseyi getirip de bir iki lokma çorba içirmek şerefinden de mahrum kaldık. Halbuki evinin misafirinin duası reddolunmaz. Misafirin yemek yedikten

sonra; “Elhamdülillah, biz yedik, Allah artırsın” demeleri senin için kâfidir. Demeseler de Allah biliyor. Bak ne güzel bir hikâyedir.

e. Ashab-ı Kirâm'da İkrâm Ve Sevgi

Ashâb-ı Kirâm'dan Talha denilen bir zat var ki çok kıymetli, fedâkâr bir zâtdır. Camilerde de levhaları vardır ama bizim camide yok. Bu zât Peygamberin çok âşığı [bir zât.] İslâm'a da çok büyük hizmetleri vardır.

Bir gün Resûlullah'a misafir gelmiş. Resûlullah da Ezvâc-ı tâhirat vâlidelerimize haber yollamış, “bu misafire yedireceğiniz bir şeyler var mı?” [diye sordurmuş.] Dikkat edin ama bu işe!

Resûlullah, Ezvâc-ı tâhirat vâlidelerimize haber yolluyor ki, “Bu misafire ikram edecek bir şeyiniz var mı?” [diye sorduruyor.] Dokuz tane evden hiçbirisinden hiçbir şey çıkmıyor.

Allah hepimizi affetsin, bugün yemeklerimiz ekmeklerimiz başımızdan taşar şekildedir. Bugünkü insanın halini, durumunu düşünün bir kere.

Talha geliyor, “Yâ Resûlullah! [Misafirlerini] ben götürüyüm.” diyor, alıp götürüyor. Hanıma diyor ki;

“Hanım efendi, bak Resûlullah’a bir misafir gelmiş, bu akşamki yemeğimizi ona ikrâm edelim.” O da ne var ne yok diye soruyor, hanımı da;

“Bu akşamlık bir iftarlığımız var.” diyor.

“Bu akşam yemeğimizi misafirimize yediririz, sen çocukları vaktiyle uyut, biz de elimizi boşu boşuna uzatırız, ışığı da söndürelim de bizim yemediğimizi fark etmesin, onu doyuralım.” diyor.

Ne diyeyim? Nasıl ifade edilir, bilmem?

Resûlullah’a ve Allah’a karşı misafirlerine ikrâmda sevgi gösteriyorlar. Cenâb-ı Hakk’ın da tabiatıyla büyük lütûflarına mazhar oluyorlar.

Bunun bir örneğini daha söyleyeyim. Şakîk-i Belhî bir vakte yetişememiş diyerek 50 lirayı vermiş, bir de bir ay ağlamış. Bu Talha da birgün bahçesine gitmiş. Gayet güzel bir bahçesi varmış, kuşlar etrafta vıcı vıcı uçuşuyorlarmış. Hayran hayran onlara bakınırken namaz vakti geçmiş. Gelmiş, bakmış ki namaz kılınmış.

“Yâ Resûlallah! Bu bahçe beni bugün ikindi namazına erişmekten alıkoydu, ben o

bahçeye bir daha gitmem, o bahçe [artık] vakıftır.” demiş.

İçlerinde ibadetlere karşı ne kadar hırs var! Bir vakit kaçırıyor, onun için koca bir bahçesini feda ediyor. Sonra biz de muhabbet davasını ediyoruz.

Allah kusurumuzu afetsin de bizi O'nun rızâsını kazanan kullarının arasına kabul etsin.

Demek üç tane dua kabul olunuyor, reddolunmuyor. “Vâlidin veledine, oruçlunun duası ve bir de misafirin duası reddolunmayan dualardandır.” buyurulmuş.

ثَلَاثٌ فِيهِنَّ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا السَّامَ السَّنَا
وَالسُّنُوتُ

Selâsün fî-hinne şifâün min-küllî dâin illâ es-sâme es-senâ ve's-sünût.

“Bir de üç şey vardır ki bu üç şey ölümden başka her şeye şifâdır.” Tabii ölüme çare yoktur. “Birisi *senâ*, bizim *sinameki* dediğimiz ot. İkincisi *sen* dedikleri kimyon.” Nakleden zât “üçüncüsünü unuttum” diyor.

ثَلَاثٌ مِنْ أَصْلِ الْإِيمَانِ الْكَفُّ عَمَّنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ وَلَا يُكْفِرُهُ بِذَنْبٍ وَلَا يُخْرِجُهُ مِنَ الْإِسْلَامِ بِعَمَلٍ
وَالْجِهَادُ مَا ضُ مُنْذُ بَعَثَنِي اللَّهُ إِلَى أَنْ يُقَاتِلَ آخِرُ
أُمَّتِي الدَّجَّالَ لَا يُبْطِلُهُ جَوْرُ جَائِرٍ وَلَا عَدْلُ عَادِلٍ
وَالْإِيمَانُ بِالْأَقْدَارِ.

*Selâsün min-asli'l-imâni el-keffü ammen
kâle Lâ ilâhe ilallâh ve lâ yükeffirhü bi-
zenbin ve lâ yuhrichü mine'l-İslâmi bi-amelin
ve'l-cihâdü mâdın münzü be'asenillâh ilâ en-
yükâtile âhiru ümmetî ed-deccâle lâ yübtülü-
hü cevru câirin ve lâ adlü âdilin ve'l-imânü
bi'l-akdâri.*

Selâsün min-asli'l-imâni. “Üç şey vardır
ki bunlar imânın aslındandır, kökündendir.”
Birisi, *el-keffü ammen kâle Lâ ilâhe ilallâh.*
“Bir adam *Lâ ilâhe illallâh* diyor mu, onun
hakkında cehennemliktir, kâfirdir diyerek bir
hüküm verme.”

İnsanlar kusurdan hâli değildir, bazı ku-
surlarıyla onları muâhaze edip de yanlış hü-
kümler verme. Bundan uzak ol.

Ve lâ yükeffirhü bi-zenbin ve lâ yuhrichü mine'l-İslâmi. “Biz hiç kimseye yaptığı bir günahdan dolayı “kâfir oldun” demeyiz. Onu İslâm’dan da çıkarmayız.”

Bizim ehl-i sünnet mezhebimizin, itikâdımızın neticesi şu hadîs-i şerîfin mealidir. Bir günah yapmış, ne yaparsa yapsın, ama insan gavur olmaz. Gavur olmak için İslâm’ı bırakıp gavurluğa geçmesi lazımdır. Yaptığı günahla ne İslâm’dan çıkar ne de gavur olur. Günahkâr olur da sonra tevbe ederse ne mutlu! Etmezse onun halini Allah bilir. Onu Allah bilir, sen karışma.

Ve'l-cihâdü mâdın münzü be'asenillâh ilâ en-yükâtile âhiru ümmetî ed-deccâle. “Son dakikaya kadar cihat denilen dövüşünde önüne geçmek imkânı olmayacak.” Bugün büyükler diyorlar ki;

“Biz silahları taklit edelim, şöyle edelim, böyle edelim.”

Bunların hepsi masaldan ibarettir. Ne kadar taklit edersen et insanlar arasında bu dövüş kıyamete kadar câri olacaktır.

Lâ yübtülühû cevru câirin. “Hiçbir zalim bunu önleyemez.” *Ve lâ adlû âdilin.* “Hiçbir âdil de; ‘Yahu ne yapıyorsun, biz insanız,

birbirimizi öldürmekten ne çıkar, artık bunu bırakalım.’ demekle bu işin önüne geçemez, olmaz.” Üçüncüsü de, *ve’l-imânü bi’l-akdâr*. “Kaderin hepsine iman etmek.”

Men âmene bi’l- kader emine mine’l-keder. “İnsan kadere iman etti mi kederden emin olur.” “Ne yapalım, takdîr-i ilâhi böyleymiş.” de, ohh senden rahatı olmaz. Yok, ben de onun gibi olacağım dersin boşu boşuna yorulur durursun.

ثَلَاثٌ لَمْ تَزَلْنَ فِي أُمَّتِي التَّفَاخُرُ بِالْأَحْسَابِ
وَالنِّيَاةُ وَالْأَنْوَاءُ

Selâsün lem- fî-ümmetî et-tefâhur bi’l-ahsâb ve’n-niyâhatü ve’l-envâ’.

“Bu üç şey ümmet-i Muhammed’den bir türlü silinememiştir. Birisi iftihâr, övünmedir.” Bu övünmeyi bırakmadan yapamıyoruz. Dedemizle, babamızla, büyüklerimizle övünüyoruz, kendimizin bazı iyi bir şeyleri oluyor onunla övünüyoruz, iftihâr ediyoruz. Bu önümüze geldikçe her yerde söyleriz. Kötü şeylerden birisi.

ve’n-Niyâhatü. “Birisi de ölümlerin arkasından bağıra çağıra, onun methiyelerini ya-

parak ‘ah söyleydi de ah böyleydi de’ diye ağlayıp sızlamaktır.” İnsanda ağlar da böyle bağıra çağıra ve onun methiyelerini yaparak değil, içinden ağlar.

ve'l-Envâi. “Üçüncüsü de yıldızlara bakıp ‘Filan yıldız doğdu, yarın yağmur var.’ [gibi sonuçlara varmaktır.”] Bu da yanlıştır, yıldız çıkar, yağmur yağar, yağmaz. Yıldız buraya yağmurun yağması için gelmemiştir. Bu yıldızın vazifesidir, buraya gelmiştir ama yağmur yağarsa yağar, yağmazsa yağmaz. Yıldız geldi diye mutlaka yağmur yağacak diye ümitlenmek boş şeydir.

ثَلَاثٌ لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يَفْعَلَهُنَّ لَا يَوْمَ رَجُلٌ قَوْمًا
فِيخُصَّ نَفْسَهُ بِالذُّعَاءِ دُونَهُمْ فَإِنْ فَعَلَ فَقَدْ خَانَهُمْ
وَلَا يَنْظُرُ فِي قَعْرِ بَيْتٍ قَبْلَ أَنْ يَسْتَأْذِنَ فَإِنْ فَعَلَ
فَقَدْ دَخَلَ وَلَا يُصَلِّ وَهُوَ حِقْنٌ حَتَّى يَتَخَفَّ

*Selâsün lâ yehillu li-ehadin en-
yef'alehünne lâ yeümme racülün kavmen fe-
yehussa nefsehû bi'd-duâi dûnehüm fe-in
fe'ale fe-kad hânehüm ve lâ yenzuru fî-ka'ri
beytin kable en-yeste'zine fe-in fe'ale fe-*

kad dehale ve lâ yüsalli ve hüve hıknün hattâ yetehaffefe.

Selâsün lâ yehıllu li-ehadin en-yef'alehünne. “Üç şey vardır ki bunu işlemek hiç kimseye layık değildir.” Birisi, *Lâ yeümme racülün kavmen fe-yehussa nefsehü bi'd-du'âi.* İmam olmuş, namazı kılmışız, imam duada; “Yâ Rabbi! Bana şunu da ver, bunu da ver, bana şunu da et, bunu da et, bana sağlık ver, afiyet ver, mal ver, mülk ver, dünyamı iyi et, âhiretimi iyi et.” diye hep kendine istiyor. Bu hıyanetliktir, bu olmaz, helal değildir. Dualarında cemaate isteyecek, cemaatle beraber kendisine isteyecek. “Yâ Rabbi! Bize ver, bizi şöyle yap bizi böyle yap.” Kendine tahsis ettin mi bu hıyanetlik olur. *Fe-in fe'ale fe-kad hânehüm.* “Cemaate hıyanetlik etmiş olur.”

Ve lâ yenzuru fî-ka'ri beytin kable en-yeste'zine. Şimdi kapılarımız var elhamdülillah ama bazen kapı açık olur, örtülmemiş olabilir. Bizim köylerimizde yahut bazı mahalle aralarında kapılar açıkta olabiliyor. Emniyet oluyor filan. Adam izin almadan kapıdan içeriye bakıyor.

Kable en-yeste'zine. “Kapıyı çalmadan, selam vermeden, tıkırdatmadan kapıdan içeriye ‘yâ hû” diyerek bakıyor.” İnsan belki açıktadır, belki mahrem bir hali vardır. “İzin almadan kapıdan içeriye bakmak da hıyânetliktir.” *Fe-in fe'ale fe-kad dehale.* “Hâinliğe girmiş olur.”

Ve lâ yüsalli ve hüve hıknün. “Abdest darlığı var, sıkışık... Bu sıkışık haliyle vakitte gelmiş, ‘ha şu namazı kılayım da öyle def’i hâcet edeyim.’ demek de câiz değildir.”

Namaz huzur ile olmalıdır. Halbuki o hal sende huzur bırakmaz. Sıkıntı haliyle kılınan namazda huzur olmaz. Huzur olmayacağı için o halde namaz câiz değildir. Evvela rahatlanırsın, ondan sonra gelir abdestini alırsın. Ama cemaat kaçmışsa o da senin kabahatindir. Niçin vaktinde hazırlanmadın?

ثَلَاثٌ لَا يُمْنَعْنَ: الْمَاءُ، وَالْكَأُ، وَالنَّارُ

Selâsün lâ yümna'na el-mâ' ve'l-keâ' ve'n-nâr. “Üç şey müslümanlar arasında müşterektir. Onlara kimse sahip çıkamaz ve kimse de men edemez.”

el-Mâ'. “Su.” Bunlar evlerdeki sular değil, menbaa sularıdır, sahipsiz sulardır. *ve'l-*

Kelâ'. "Kırlardaki otlar." Onlarda herkesin hakkı vardır. *ve'n-Nâr*. "Kırda yakılan ateşler." Herkesin hakkı vardır. Ama evdeki ateş, evdeki su, evdeki ot yahut kendi malının içerisinde olanlar sana aittir.

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَهِيَ رَاجِعَةٌ عَلَىٰ صَاحِبِهَا الْبَغْيُ
وَالْمَكْرُ وَالنَّكْثُ

Selâsün men künne fî-hi fe-hiye râci'atün alâ sâhibihâ: el-bağyü, ve'l-mekru, ve'n-neksü.

"Üç şey vardır ki onun vebâli veya sevâbı sâhibine râcidir." Birisi, *el-Bağyü*. "Zalimin zulmünün cezası kendisine, sahibine aittir." Şuna buna zulmediyor. Bu zulmün cezası da pek çabuk görülür derler.

ve'l-Mekru. "Alışında verişinde, işinde gücünde hıyanetlik, hile yapıyor. Bunun cezası da kendisine aittir." *ve'n-Neksü*. Birisi de, "Söz veriyor vâdinde durmuyor, verdiği sözü yapmıyor... Bunun da vebâli kendisine aittir." buyurulmuş.

ثَلَاثُ أَقْسِمٍ عَلَيْهِنَّ مَا نَقَصَ مَالٌ قَطُّ مِنْ صَدَقَةٍ
فَتَصَدَّقُوا وَلَا عَفَا رَجُلٌ عَنْ مَظْلَمَةٍ ظَلَمَهَا يَبْتَغِي
بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ بِهَا عِزًّا فَاعْفُوا يَزِدْكُمْ اللَّهُ
عِزًّا وَلَا فَتَحَ رَجُلٌ عَلَى نَفْسِهِ بَابَ مَسْأَلَةٍ يَسْأَلُ
النَّاسَ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فِقْرٍ

Selâsün aksimu aleyhinne mâ nekase mâlün kattü min-sadekatin fe-tesaddekû ve lâ afâ racülün an-mazlîmeti zulîmehâ yeb-teğî bi-hâ vechillâhi illâ zâdehüllâh bi-hâ azzen fa'fû yezidküm Allahü ızzen ve lâ fe-taha racülün alâ nefsihî bâbe mes'eletin yes'elü'n-nâse illâ fetehallâhü aleyhi bâbe fakrin.

Selâsün aksimu aleyhinne. "Üç şey daha vardır ki bunlar yemin ile söylenmiştir..." *Mâ nekase mâlün kattü min-sadekatin.* "Bir mal sadaka vermek suretiyle katiyen eksilmez."

Miraç gezisinde Resûl-i Ekrem *sallallahu aleyhi ve sellem* Cenâb-ı Hak ile olan mükâlemesi esnasında kullarının yapacakları iyiliklere karşı Cenâb-ı Hakk'ın ikramını sormuş, hiçbirisine derken yalvara yalvara en

nihayet *el-hasenetü bi-aşri emsâlihâ*. “Bire on veririm.” demiş.

“Az ya Rabbi, daha çok ver.” demiş. Bundan sonra [Allahu Teâlâ] yedi yüze çıkar-
mış, ondan sonra bi-ğayri hisâb. Yani amelle-
re göre en aşağısı bire on, bire yedi yüz orta-
sı, nihayet sonunun da sınırı yoktur. Öyleyse,

Fe-tesaddekû . “Biliniz ki bir verdiğiniz
yerine on, onun yerine yüz, yüzün yerine bin
gelecektir.”

Bir garip insan, oruçlularmış, oruçlu ol-
dukları halde akşam iftar edecekler, yemek-
leri yok. Hanım efendiye demiş ki;

“Efendi, akşam oldu hâlâ evde bir şey
yok, bir çare bak bakalım.” Adam da,

“Çarşıya çıkayım da bakalım Allah ne
gösterir.” demiş. Bir tüccarın dükkanına uğ-
ramış, tüccar da hesapla meşgul. [Adamca-
ğız] halini arz etmiş. Demiş ki;

“Akşama iftar edecek hiçbir şeyimiz yok,
bize biraz yardım etsen olmaz mı?” Adam
tabii başı telâşeli,

“Allah versin” demiş. Karşısında bir Ya-
hudi varmış, onun oradan boş çıktığını gör-
müştü, çağırmış.

“Ondan ne istedin?” demiş.

“Akşama iftarlık ihtiyacımızı istedim, veremedi.” demiş. [Yahudi adam;]

“Sizin kitabınızda bunu verirsek karşılığında ne var?” demiş.

“Bire on, bire yedi yüz, bire hesapsız.”

“Açmış [kasasını] ben sana on tane vereyim.” demiş.

Almış, sevinmiş adam, evinin ihtiyacını görmüş, akşam yatmışlar. O kovan tüccar da yahudi tüccar da rüyalarında cennette gayet güzel bir köşk görüyorlar. Diyorlar ki;

“Bu [köşk] düne kadar filan tüccarın idi fakat dün bu köşk yahudiye geçti.” Adam uyanmış, bakmış bakmış;

“Eyvah! Ne oldu bu?” demiş. Sabahleyin doğru yahudiye gitmiş, demiş ki;

“Yahu, dünkü o adama sen kaç para verdin? Benim başım telâşeliydi, ona bir şey veremedim, sen kaç para verdiysen ben sana onun çok üstünü vereyim. Bire on, bire yüz ne istiyorsan vereyim.” [Yahudi adam] şöyle gözünü açmış demiş ki;

“Ben müslüman oldum, *eşhedü en lâ ilâhe illallah*. Akşam [rüyamda] ben o köşkü gördüm ama sen kaçırdın, o köşk şimdi benim oldu. Onun parası bu dünya paralarıyla deği-

şilmez ki. Hadi, bir dahakine kaçırma.” demiş.

Allah kusurlarımızı affetsin. Hele bu mübarek Ramazan’da...

Yalnız bu simsarlara, çapulculara kapılmamak lazımdır. Hakiki fakir fukarayı arayıp bulmak mecburiyetindeyiz. İnsanlar kendi mahallesinde kimler muhtaçtır araştırarak, bunu bilecek. Onun kışlık odununu, kömürünü, yiyeceğini [ayarlayıp verecek.]

Hatta sizin için çok ayıp bir şey var. Kızlarımız ve bir çok annelerimiz bugün fabrikalara çalışmaya giderler.

Neden bunlar fabrikalara gider?

Allah kızı kadını evin bekçisi olarak yaratmıştır. Kadın, ev hanımıdır, insanın en mahremidir, en kıymetli ihtiyatıdır. Sarraflar altınları kasalarda nasıl saklıyorlarsa, kadınlar da evlerimizin içerisinde öyle saklanmaya mecburdurlar.

Sen onu hangi vicdanla cesaret edip gönderiyorsun da çalışıp para kazanmasını istiyorsun?

f. Özgürlük, Hoşgörü Ve Eşitlik

Yahu biz gavur muyuz?

Gavurlar bunu yapıyorlar, ama onun dini buna müsait. Karısını da kızını da yollar çalıştırır. Kendileri de gidip oralarda çalışıyorlar. Ama biz müslümanız. Müslüman evine bakmakla mükelleftir. Hamımıza, çocuklarımıza biz bakacağız. Bizim gönlümüz onların başka yerlere gidip çalışmasına razı olmaz.

Senin vicdanın nasıl razı oluyor da hanımını başka erkeklerin arasında çalışsın, para getirsin diye yolluyorsun? Bu İslâm'a uyar mı?

Onun için bu gibi muhtaçlar varsa mahallesi [onları] bulup görüp, “Al kardeşim, senin ihtiyacını biz temin ediyoruz, sen de evinde hanımlığı bil.” demek mecburiyetindeyken maalesef bugün bunları yapamadığımızdan dolayı çocuklarımız, kızlarımız, hanımlarımız fabrikalarda kendilerine iş bulmak mecburiyetinde kalıyorlar. Çünkü bakan yok! Bakan olmayınca aç ölünmez ya! O zaman mecburi bir yerde gidecek, çalışacak. Onun kabahati cemiyetin, mahallenin büyüklerine aittir.

Bir adamcağızın on tane çocuğu varmış. Adam hapisten çıkmış da buraya gelmiş. Başına gelen hadiseler uzun. [İhtiyaçlarını görmesi için] başka yere havale ettik, gidin oraya bir bakın dedik, [yardımcı olmaya çalıştık.]

Binaenaleyh sadaka verirseniz malınız artar. Bu tecrübeyle sabittir.

Hepimizin mâlumudur ki Hz. Ali Efendimiz'in oğulları Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin hasta olmuşlar. Tabii o zamanki tedavi bunlar, [Hz. Ali dua etmiş;]

“Ya Rabbi! Benim çocuklarıma şifa verirsen üç gün oruç tutacağım.” demiş.

Allah da şifa vermiş, üç gün oruca niyet etmişler. Hergün kapıya bir tane geliyor;

مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا

*Miskînen ve yetîmen ve esîra.*⁶

Bir gün bir yetim geliyor, hakkaten lillah, yiyeceğe ihtiyacı var diyor; o günkü nafakalarını veriveriyorlar... Hz. Ali Efendimiz de öyle zengin değildi; akşam evine günlük nafakasını da birisinden ödünç almış getirmiş. Akşam nafakası, iftarlığı fakat gelen yetime dayanamayıp veriveriyorlar... Akşama su ile iftar edip ertesi gün oruca niyetleniyorlar. Nezir orucu nafile oruçlar gibi değildir, arası açılmaz. Ramazan orucunun nasıl arası açılmazsa keffârette de nezirde de orucun arası açıl-

⁶ 76/İnsân, 8.

maz. Bunların birbiri arkasına tutulması lazımdır.

İkinci güne de niyet etmişler, ikinci gün miskin gelmiş.

Miskînen ve yetîmen ve esîra. Bunlar üç gün üstüste gelmişler. O günkünü de miskine vermişler. Yine aç kalmışlar, bir suyla yine iftar ederek ertesi gün yine oruca niyet etmişler. Üçüncü gün de bir esir gelmiş, o günkünü de o esire vermişler.

Bu üç günlük nafakasını verdiler kendileri aç kaldılar da bundan acaba bir zarar mı gördüler?

Evet, çoluk çocuk aç kalmıştır, karınları acıkmıştır, karınlarına taş bağlamışlardır, karınlarını sıkıp tahammül etmişlerdir.

Şimdi bu da mühim.

Ve lâ fetaha racülün alâ nefsihî bâbe mes'eletin. Bir insan zaruretini izhar ediyor. Bu iki türlü olur. Bir adam var ki akşama yiyecek ekmeği yok, açlık sınırını da geçmiş, artık dayanamıyor. Zaruretin son derecesindedir, artık ölecekler... Onun için gider bir kardeşine der ki;

“Yahu, biz bu akşam son derece sıkıntıdayız. Kaç gündür ağzımıza ekmek koyduğumuz yok. Bize bir şey ikram et.” Bu bir.

Bir de senelik ihtiyacını temin için şuna buna başvurur. Bu da acı bir şeydir. Bir de ömrünün ihtiyacını temin etmeye çalışanlar vardır ki o da ayrı bir meseledir. Şimdi burada diyor ki;

Ve lâ fetaha racülün alâ nefsihî bâbe mes'eletin. “Herhangi bir kimse kendisine bir isteme yolu açar da zaruretinden bahsederse...” Çeşit çeşit istemeler var. Bu hangi çeşit isteme olursa olsun, bu istemelerden birisini kendisine açarsa, *Yes'elü'n-nâse.* “İnsanlardan istiyor...” *İllâ fetehallâhü aleyhi bâbe fakrin.* “Bunun mukabilinde Allah ona fakirlik kapısını açar.”

Hani şundan bundan toplayacak, istemekle zengin olacak ya!.. Fakat artık ona fakirlik kapısı açılır, ne gözü doyar ne de karını doyar. Binaenaleyh istemek çok mezmum bir şeydir. Bizim bugün isteyicilerimiz hep fazladan isterler. Bu asıl bir sanatın ve bir işin sahibi olmamasının neticesidir. Âdi olsun, ne olursan olsun insanın bir işe sahip olması şarttır. Arkana bir bakır [su kabı] alırsın, su

satarsın. Köprübaşında su satsan bir gelirin olur. Yahut arkana bir ip alırsın, şunun bunun eşyasının getirebilirsin. Bir de artık var ki, son haddine gelmiş, iş yapacak hali yok, zaruret hali. Bunlara bakma mecburiyetimiz vardır. Fakat sağlam bir adam gelmiş de;

Bana yardım edin. Benim 5-10 tane çocuğum var .

Benden sapasağlamsın, taşı sıksan suyunu çıkarırsın. Niçin bir işe sahip olmuyorsun? Hep millete mi senin eziyetin?

“Ben söyleyim, böyleyim.”

Ne olursan ol! Dinimizde istemek ayıp bir şeydir. Dünyadan böyle istemek de hiç iyi değildir. Bazısı da veriyorsun da almıyor. Verileni almıyor. Bu kadar yeter.

Allah cümlemizi affetsin. Tevfikât-ı samadâniyyesine mazhar eylesin. Cümlemizi rızasını kazanmaya çalışan bahtiyar kullarının arasına kabul etsin.

Lillâhi'l-Fâtiha.

Mehmed Zahid KOTKU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

